

Strömsunds kommun
Rektorn vid Hedenvindskolan
Fredrik.jonsson@stromsund.se

Beslut för grundskola med särskoleelever

---

efter tillsyn av Hedenvindskolan
i Strömsunds kommun

Tillsyn av Hedenvindskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Strömsunds kommun under våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Hedenvindskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 23 och 24 april 2012.

Helhetsbedömning

Enligt de resultatsammanställningar som Skolinspektionen tagit del av bedriver Hedenvindsskolan en verksamhet som i stort leder till att eleverna i årskurs 5 når de nationella målen och kunskapskraven. De ämnen som uppvisar en lägre grad av måluppfyllelse är dock Idrott och hälsa samt Musik. För årskurs 3 finns inga sammanställningar men rektorn bedömer att skolan har en god måluppfyllelse även för årskurs 3. Arbetet i förskoleklass fungerar som en bra förberedelse för barnens fortsatta utbildning.

Av intervjuer och enkätsvar framgår att de flesta eleverna trivs och är trygga i sin skola. Såväl elever som personal uttrycker i intervjuer att stämningen vid skolan är god och att det finns en beredskap att agera om incidenter inträffar. Insatser i form av diskussioner och gruppstärkande övningar görs i klasserna för att främja det förebyggande arbetet mot kränkande behandling. Skolans plan mot kränkande behandling måste dock utvecklas för att fullt ut svara mot lagens krav.

Av dokumentation och intervjuer framkommer att det varierar huruvida elever och föräldrar är medvetna om de mål och krav som styr verksamheten. Även rektorn menar att skolan inte når ända fram när det gäller att förmedla läroplanens och skollagens skrivningar om kraven på information. Utifrån kritik som framförts från föräldrahåll har skolan vidtagit åtgärder för att tydliggöra såväl nationella som lokala mål och krav. Skolinspektionen ser positivt på insatserna och vill betona vikten av att arbetet fortsätter inte minst mot bakgrund av att det vid skolan finns många nyanlända elever, vars föräldrar har annat modersmål än svenska och behöver få information om skolans mål och riktlinjer.

Personalen har under det senaste året arbetat för att implementera den nya skollagen, läroplanen och kursplanerna. I processen ingår arbetet med de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen. Det är Skolinspektionens bedömning att skolan måste intensifiera insatserna och rektorn måste se till att de skriftliga omdömen som eleverna får är tydligt relaterade till kursplanernas centrala innehåll och kunskapskrav. Likaså måste de individuella utveck-

lingsplanerna tydligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

I skolans arbetsgång avseende arbetet med särskilt stöd framgår inte tydligt att beslut om åtgärdsprogram ska föregås av en rektorsinitierad utredning av elevens svårigheter, vilket är ett krav enligt skollagen. Det finns en risk för att åtgärdsprogram skrivs utan att elevens eventuella svårigheter har utretts noggrant. Följden kan bli att de åtgärder som beslutas i ett åtgärdsprogram inte alltid är de mest lämpliga för att komma tillrätta med elevens eventuella problem.

Rektorn menar i intervjuer att skolan har saknat systematik i kvalitetsarbetet och har därför inför kommande läsår tagit fram en ny modell för att skapa bättre rutiner för planering, uppföljning och utvärdering av verksamheten, där också mer kraft ska läggas vid analys av de samlade resultaten. Ännu har inte den nya modellen sjösatts. Skolinspektionen utgår ifrån att arbetet leder till att skolan bättre får syn på de områden som måste utvecklas för att nå högre målfyllelse och en utveckling av verksamheten.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Hedenvindskolan i Strömsunds kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Strömsunds kommun att senast den 3 december 2012 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Rektorn och lärarna klagar inte tydligt för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Se till att elever och föräldrar känner till vilka mål och krav utbildningen har (4 kap. 14 § andra stycket skollagen, Lgr 11 och Läroplan för grundskolan 2011, avsnitt 1, Rättigheter och skyldigheter).

Särskilt stöd

Rektorn ser inte till att beslut om åtgärdsprogram tas efter utredning om eventuellt behov av särskilt stöd.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Rektor ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds och att rektor därefter fattar beslut om åtgärdsprogram ska utarbetas eller ej (3 kap. 8 § skollagen).
- Se till att åtgärdsprogrammen tydligt anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).

Bedömning och betygssättning

De individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen motsvarar inte lagens krav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Se till att de skriftliga omdömena avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i samtliga ämnen som eleven får undervisning i (3 kap. 4 §, 10 kap. 13 § och 11 kap. 15-16 §§ skollagen).
- Se till att i de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (3 kap. 4 §, 10 kap. 13 § och 11 kap. 15-16 §§ skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn ser inte till att det fullt ut bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolan.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten (2 kap. 9 § skollagen samt Lgr 11 och Läroplan för grundskolan 2011, avsnitt 2.8).

Anmärkningar

Skolinspektionen har vid tillsynen konstaterat mindre allvarliga brister som måste åtgärdas för att eleverna ska få den utbildning de har rätt till. Huvudmannen ges därför en anmärkning.

En redogörelse av konstaterade brister finns nedan under Skäl för beslut.

Till följd av anmärkningarna ska Ni **senast den 3 december 2012** vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa dessa åtgärder för Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Skolans plan mot kränkande behandling uppfyller inte fullt ut lagens krav, då det inte tydligt framgår att de förebyggande åtgärderna utgår ifrån en kartläggning av den aktuella situationen på skolan.

Skäl för beslut

Föreläggande:

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Bedömning:

Rektorn och lärarna klargör inte tydligt för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har.

Motivering:

Enligt skollagen och läroplanen ska skolan klargöra för elever och deras vårdnadshavare vilka mål utbildningen har. Av dokumentation och intervjuer framkommer att det varierar huruvida elever och föräldrar är medvetna om de mål och krav som styr verksamheten. Även rektorn menar att skolan inte når ända fram när det gäller att förmedla läroplanens och skollagens skrivningar om kraven på information. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt för den enskildes val i skolan. På Hedevindsskolan har åtgärder vidtagits för att tydliggöra såväl nationella som lokala mål och krav. Detta utifrån kritik som framförts från föräldrahåll i samband med kommunens egen elev- och föräldraenkät. Frågan har lyfts av rektorn vid föräldraråd under året och arbete har initierats för att tydliggöra skolans mål och förväntningar. Skolinspektionen ser positivt på insatserna men vill ändå betona vikten av att arbetet fortsätter inte minst mot bakgrund av att det vid skolan finns många nyanlända elever, vars föräldrar har annat modersmål än svenska och som behöver få information om skolans mål och riktlinjer.

Författning:

4 kap. 14 § andra stycket skollagen, Lgr 11 och Läroplan för grundskolan 2011, avsnitt 1, Rättigheter och skyldigheter.

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Rektorn ser inte till att beslut om åtgärdsprogram tas efter utredning om eventuellt behov av särskilt stöd.

Motivering:

Om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås är det enligt skollagen rektorns ansvar att behovet skyndsamt utreds och att beslut fattas om åtgärdsprogram ska utarbetas eller ej. Av åtgärdspro-

grammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp.

Under året har skolan arbetat efter en modell där elevers eventuella behov av särskilt stöd i ett tidigt skede anmäls till rektorn. Rektor, klasslärare och specialpedagog diskuterar behovet och beslutar om insatser. I arbetsgången framgår inte tydligt att beslut om åtgärdsprogram ska föregås av en rektorsinitierad utredning av elevens svårigheter, vilket är ett krav enligt skollagen. Det finns en risk för att åtgärdsprogram skrivs utan att elevens eventuella svårigheter har utretts noggrant. Följden kan bli att de åtgärder som beslutas i ett åtgärdsprogram inte alltid är de mest lämpliga för att komma tillrätta med elevens eventuella problem. Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår också att det kan ta lång tid innan åtgärderna utvärderas, vilket kan få till följd att värdefull tid går till spillo för eleven om åtgärderna visar sig inte ge förväntat resultat.

Vidare vill Skolinspektionen framhålla vikten av att de mål och insatser som formuleras i åtgärdsprogrammen är så konkreta som möjligt och att de uttrycks på ett sätt som gör att de är möjliga att utvärdera. Rektor bör också vinnlägga sig om att arbetet med särskilt stöd utvärderas och analyseras på övergripande nivå för att se att de resurser som läggs på stödinsatserna också får effekt i form av ökad måluppfyllelse.

Författning:

3 kap. 8–9 §§ skollagen

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning**Bedömning:**

De individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen motsvarar inte lagens krav.

Motivering:

På Hedenvindsskolan utarbetas individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen för alla elever. Kvaliteten varierar dock mellan de olika utvecklingsplanerna. De exempel på planer som Skolinspektionen har tagit del av innehåller inte alltid skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling i de ämnen som eleven får undervisning i. Vidare framgår av dokumentationen att skriftliga omdömen ges i block för elever i årskurs 5 i naturorienterande respektive samhällsorienterande ämnen och inte i de enskilda ämnen som ingår i de respektive blocken. I utvecklingsplanerna sammanfattas inte heller alltid vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. För mer information om

utarbetandet av individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen se Skolverkets Allmänna råd om Utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen (SKOLFS 2012:16).

Författning:

3 kap. 4 §, 10 kap. 13 § skollagen och 11 kap. 15-16 § skollagen

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning:**

Rektorn tar inte fullt ut ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete.

Motivering:

Enligt skollag och läroplan ansvarar rektorn för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolan i syfte att utveckla verksamheten och öka måluppfyllelsen. Det är också rektorns ansvar att kvalitetsarbetet dokumenteras.

Vid Hedenvindsskolan utvärderas läsårets arbete av de olika arbetslagen och dokumenteras i en kvalitetsredovisning. En sådan finns utarbetad för läsåret 2010/2011 och behandlar verksamheterna i förskoleklass, årskurserna 1, 2–3 samt 4–5. Där beskrivs och utvärderas de pedagogiska möten som personalen haft under året samt redovisas resultat på nationella ämnesprov för årskurs 3 i matematik och svenska. Provresultaten behandlas i en kort diskussion, men analyseras inte närmare. Inte heller utvärderas arbetet med särskilt stöd på övergripande nivå för att se om insatserna leder till en högre grad av måluppfyllelse. Avslutningsvis prioriteras som utvecklingsområden "Bemötandet av elever och föräldrar", "Bättre information om kunskapsmål i varje ämne" samt "Arbetsro i klassrummet".

Rektorn menar i intervjuer att skolan har saknat systematik i kvalitetsarbetet och har därför inför kommande läsår tagit fram en ny modell för att skapa bättre rutiner för planering, uppföljning och utvärdering av verksamheten, där också mer kraft ska läggas vid analys av de samlade resultaten. Ännu har inte den nya modellen sjuösatts. Skolinspektionen ser positivt på initiativet och utgår ifrån att arbetet leder till att skolan bättre får syn på de områden som måste utvecklas för att nå högre måluppfyllelse och en utveckling av verksamheten.

Författning:

2 kap. 9 § skollagen samt Lgr 11 och Läroplan för grundsärskolan 2011, avsnitt 2.8.

4 kap. 4 § första stycket skollagen.

Anmärkning:**Bedömningsområde: Trygghet och studiero****Bedömning:**

Skolans plan mot kränkande behandling uppfyller inte fullt ut lagens krav, då det inte tydligt framgår att de förebyggande åtgärderna utgår ifrån en kartläggning av den aktuella situationen på skolan.

Motivering:

Enligt skollagen ska det vid varje skolenhet finnas en plan mot kränkande behandling som är utarbetad under medverkan av eleverna. Den ska utarbetas på nytt varje år och i det arbetet ska eleverna finnas med. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Skrivningarna ska utgå ifrån en tydlig kartläggning av situationen på skolan och konkret beskriva vilka åtgärder som ska vidtas under året för att stärka skolans värdegrundsarbete och komma tillrätta med missförhållanden. En redogörelse för hur åtgärderna har genomförts ska också finnas med i efterkommande års plan.

Vid Hedenvindsskolan finns en plan mot kränkande behandling framtagen. Den motsvarar lagens krav i många avseenden, dock inte i alla. Det syns inte tydligt att den utgår ifrån en kartläggning av den aktuella situationen på skolan och de åtgärder som planeras är inte konkreta utan av mer allmängiltig karaktär. Det framgår inte heller att planen också omfattar grundsärskolans verksamhet.

I intervjuer och av enkätsvar framgår att det vid skolan råder ett gott arbetsklimat och att både elever och personal uppfattar studiemiljön som trygg. Skolan har tydliga rutiner för att reagera och agera direkt om incidenter inträffar. Skolinspektionen bedömer därför bristen i utformningen av planen mot kränkande behandling som mindre allvarlig.

Författning:

6 kap. 8 § skollagen.

Bakgrund

Måluppfyllelse

Av de sammanställningar som Skolinspektionen begärt in av skolan i samband med den regelbundna tillsynen framgår att 89 procent av eleverna i årskurs 3 år 2011 når målen i svenska och att 96 procent gör det i matematik. Detta enligt de resultat som de nationella ämnesproven visar för detta år. Någon sammanställning av måluppfyllelse i övriga ämnen för årskurs 3 finns inte redovisad, men rektorn menar i intervjuer att skolan, sett till de samlade resultaten för årskurs 3, har en god måluppfyllelse.

För årskurs 5 visar sammanställningen måluppfyllelsen i de ämnen som eleverna fått undervisning i. Den visar att endast 80 procent av eleverna nått målen i idrott och hälsa och att 86 procent gjort det i musik. I övrigt varierar måluppfyllelsen mellan 93 och 100 procent. För de naturorienterande respektive samhällsorienterande ämnena redovisas måluppfyllelsen i block och inte för de enskilda ämnen som ingår i respektive block.

Det finns inga resultat redovisade för de nationella ämnesproven år 2011, beroende på att skolan valt att inte delta detta år. Resultaten från 2010 års ämnesprov visar att 97 procent uppnår målen i matematik, 94 procent i engelska och att 100 procent gör det i svenska. I skolområdets kvalitetsredovisning för läsåret 10/11 är också resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 3 respektive 5 de enda resultat som redovisas för skolan.

Av intervjuer och enkätsvar framgår att de flesta eleverna trivs och är trygga i sin skola. Såväl elever som personal uttrycker i intervjuer att stämningen vid skolan är god och att det finns en beredskap att agera om incidenter inträffar. Insatser i form av diskussioner och gruppstärkande övningar görs i klasserna för att främja det förebyggande arbetet mot kränkande behandling.

Beskrivning av Hedenvindskolan

Hedenvindsskolan ligger i centrala Strömsund. Där bedrivs verksamhet från förskoleklass till årskurs 5. Skolans 192 elever är fördelade på tio klasser. Många av eleverna har utländsk bakgrund och under läsåret 10/11 var en femtedel av samtliga elever berättigade till modersmålsundervisning. Vid skolan bedrivs också integrerad verksamhet för grundsärskoleelever. Skolan leds av en rektor.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsrådet Eva Edlund och utredaren Sara Lyrenäs.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Agnetha Burström
Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).